

Anna Fenclová

Dánská negativní expresiva a jejich překlad do češtiny

Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Ústav germánských studií, oddělení Skandinavistiky

Bakalářská práce

Posudek oponenta

Předložená bakalářská práce si klade za cíl prozkoumat překlad dánských negativních expresiv do češtiny a posoudit, zda se překladatelům daří vystihnout adekvátní míru expresivity. Úvodní kapitola (kap. 1) stručně představuje výzkumný záměr a strukturu celé práce. Následující kapitola (kap. 2) se zabývá expresivitou a jejími druhy. Diplomantka rozděluje expresivitu na inherentní (tu dále na hláskovou, slovotvornou a lexikálně sémantickou), adherentní a kontextovou. A dále se soustřeďuje na negativní expresiva (kap. 3), která rozděluje na kletby, nadávky a vulgarismy. Tyto kategorie pojednává nejprve z hlediska dánštiny a poté se věnuje také češtině. Zde je potřeba zdůraznit, že teoretická část se jeví jako nedostatečná, neboť diplomantka neprezentuje různé přístupy k dělení expresivity v dánštině a češtině, k nimž by mohla zaujmout kritický postoj. Není tedy zcela jasné, proč si zvolila právě ony tři zmiňované kategorie. Navíc se několikrát v práci ukázalo, že jejich vymezení je velmi problematické (viz poznámky níže).

Vlastní analýza (kap. 4) nejprve popisuje metodologii sběru materiálu a následné práci s ním. Hlavní část se pak věnuje rozboru tří literárních děl a jejich překladu s ohledem na zkoumané aspekty. Celkový výskyt nadávek a vulgarismů se zdá poměrně vyrovnaný, na druhou stranu expresiv vyjadřujících kletbu je výrazně méně. Dále následuje analýza překladů jednotlivých negativních expresiv a srovnání s jejich původním dánským protějškem. Diplomantka se snaží u jednotlivých literárních děl a překladů komentovat samotný překlad daného expresiva a zároveň posoudit i do jaké míry překlad zachovává nebo případně pozměňuje intenzitu daného výrazu. Jak diplomantka sama přiznává, je její hodnocení velice subjektivní a bohužel je nutno konstatovat, že se nezakládá na žádném aspektu probíraném v teoretické části. Přestože diplomantka poctivě analyzovala všechny excerpované výrazy a jejich překlady, samotná analýza je velice povrchní a nezakládá se na žádném teoretickém podkladu. Výsledky jednotlivých analýz jsou shrnuty nejprve podrobněji v rámci každého negativního expresiva a dále také obecněji v závěru celé práce (kap. 5). I zde je však nutno zmínit, že diplomantka v závěrech nic nevyvozuje, ani nesrovnává své výsledky s tím, co popsala v teoretické části (například to, že dělení negativních expresiv pouze do tří kategorií je velmi problematické a bylo by dobré definovat si podrobnější klasifikaci).

Předložená práce staví na velmi chabě zpracovaném teoretickém základu. Negativní expresiva dělí do tří kategorií, aniž by tuto klasifikaci a svou motivaci pro takové rozdělení jasně vysvětlila. Diplomantka se navíc nevěnuje jiným přístupům, které by mohly přispět k hlubšímu pochopení celkové problematiky expresivity. Z oněch tří kategorií je navíc dostatečně vysvětlena a popsána jen první (kletby), zbývajícím dvěma se věnuje velice stručně a povrchně. Analytická část je zcela založena na subjektivním hodnocení diplomantky, neopírá se o jasně definovaný teoretický rámec a z práce vůbec nevyplývá, zda se při vyhodnocování zkoumaných aspektů opírá o odbornou literaturu nebo zavedenou překladatelskou praxi. Závěr práce jen shrnuje subjektivní názory diplomantky, nevyvozuje však vlastní závěry jako takové, až se nabízí otázka – Co bylo vlastně pointou celé práce?

Poznámky k jednotlivostem a dotazy k obhajobě:

1. nesrozumitelnost některých definic:

- i. K čemu odkazuje termín *volní expresivita*? (str. 10)
- ii. Jaký je rozdíl mezi *kvantitativními* a *kvalitativními* expresivami? (str. 10)
- iii. Co znamená, že výrazy tvořící kontextovou expresivitu jsou *sémanticky nekompatibilní*? (str. 11)

iv. Co znamená, že se kontextová expresivita zakládá na *nesouladném, inkongruentním užití lexikálních jednotek*? (str. 12)

2. nedostatky ve struktuře práce:

v. Podkapitoly inherentní expresivity by měly mít logicky vlastní číslování (2.1.1, 2.1.2 a 2.1.3) (str. 9 a 10)

vi. Dělení celé kapitoly 3 je naprosto nelogické, lépe by bylo například:

3. Negativní expresiva

3.1 Dánština

3.1.1 Kletby

3.1.2 Nadávky

3.1.3 Vulgarismy

3.2 Čeština

3.1.1 Kletby (atd.)

vii. Jakou funkci má kapitola 3.4? Popisuje přijatelnost negativních expresiv mladší a starší generací v Dánsku, nemá však adekvátní kapitolu srovnávající obdobný aspekt s českou společností (str. 17)

viii. Uvádění příkladů je naprosto nepřehledné, schází číslování a překlad u daného dánského výrazu.

3. formální nedostatky:

ix. Graf 1 zobrazuje stejné kategorie jako grafy 2, 3 a 4, nicméně stejné jevy jsou zobrazeny jinou barvou v grafu 1 než ve zbylých třech, což je na první pohled poněkud matoucí. (str. 22 a 23)

4. dotazy k analýze:

x. Diplomantka zmiňuje změnu významové kategorie u zkoumaných jevů při překladu. Jak se odborná literatura k překladům v tomto aspektu staví? V práci jsem nenašel jedinou teoretickou práci, která by se touto problematikou zabývala. (str. 21)

xi. Je opravdu možné dávat výraz „hvor“ do souvislosti s intenzitou expresivního výrazu „fanden“? (str. 24)

xii. Diplomantka hodnotí překlad fráze „de forstår ikke en skid“ (*vědí úplný prd*) jako málo intenzivní. Na základě čeho takto soudí? (str. 28)

xiii. Proč jsou fráze „ønsker dig til sidst ad helvede“ (*posílám tě v duchu do horoucích pekel*) a „jeg bander far at helvede“ (*posílám svého otce do horoucích pekel*) klasifikovány jako nadávky? Nejedná se spíše o vulgarismy? (str. 28)

xiv. Překlad dánské věty „hun har bollet med Per“ (*ona spala s Perem*) hodnotí diplomantka opět jako příliš slabý. Čím své tvrzení obhajuje? Z textu práce to není zcela zřejmé. (str. 33)

xv. Proč jsou dánské výrazy „hvad faen mand“ (*sakra chlapce*) a „hvad faen tror du“ (*kdo si hergot myslíš – správně však co si hergot myslíš*) zařazeny jako typ sexuální, vylučovací? (str. 41, příloha 1)

Závěr:

Z výše uvedeného jasně vyplývá, že předložená práce Anny Fenclové bohužel nesplňuje požadavky obvykle kladené na bakalářské práce, proto ji nedoporučuji k obhajobě a předběžně hodnotím jako **nedostatečnou**.

V Praze 2.9.2024

PhDr. Pavel Dubec, Ph.D.